

THỰC TIỄN NÔNG NGHIỆP SINH THÁI: NỮ NÔNG DÂN TIÊN PHONG TẠI HUYỆN HẢI HẬU, TỈNH NAM ĐỊNH, VIỆT NAM

Chị Đoàn Thị Phưởng là một người tiên phong đầy nhiệt huyết trên hành trình "quay trở về với tự nhiên". Chị mạnh dạn từ bỏ hóa chất độc hại, kiên trì tìm kiếm và áp dụng những phương pháp canh tác bền vững. Không chỉ thay đổi chính mình, chị còn lan tỏa đam mê ấy đến cộng đồng, khơi dậy niềm tin vào một nền nông nghiệp an toàn, hài hòa với thiên nhiên. Tinh thần bền bỉ của chị đã truyền cảm hứng cho những người nông dân muốn làm chủ đất đai theo cách bền vững hơn.

Dự án “Tăng cường năng lực cộng đồng trong việc giám sát sử dụng hóa chất trừ sâu và thúc đẩy nông nghiệp sinh thái tại huyện Hải Hậu tỉnh Nam Định - Vì một môi trường không độc chất”

Địa điểm: Huyện Hải Hậu, tỉnh Nam Định, Việt Nam

Thời gian: 01/ 2024 - 05/2025

Thực hiện bởi: Trung tâm Nghiên cứu về Giới, Gia đình và Môi trường trong Phát triển (CGFED)

- ☀️ Hệ thống nông nghiệp: Đồng bằng sông Hồng
- ☀️ Độ cao: 0,3m - 0,7m (so với mực nước biển)
- ☀️ Lượng mưa & nhiệt độ: 1.750 – 1.800 mm & 23 – 24°C

Các nguyên tắc về nông nghiệp sinh thái:

Recycling	Giảm thiểu đầu vào	Sức khỏe đất	Sức khỏe vật nuôi	Kết nối
Biodiversity	Đa dạng hóa kinh tế	Tính hiệp lực	Đồng sáng tạo tri thức	Quản trị đất và tài nguyên thiên nhiên
Social Values & Diets	Công bằng	Tham gia		

Danh mục sản phẩm tri thức của ALiSEA:

Sức khỏe vật nuôi	Đa dạng sinh học	Khí hậu	Sự hợp tác
Kinh tế và thu nhập	Công bằng	Giảm thiểu đầu vào và tái chế	Hệ thống tích hợp
Kiến thức và giá trị	Quản trị tài nguyên thiên nhiên	Dinh dưỡng và chế độ ăn uống	Quản lý hạt giống
Sức khỏe đất	Chính sách hỗ trợ	Hệ thống lương thực bền vững	Quản lý nước

BỐI CẢNH

Chị Đoàn Thị Phưởng sinh năm 1965. Chị sinh ra và lớn lên ở xã Hải Phú thuộc huyện Hải Hậu, tỉnh Nam Định trong gia đình có 12 người con. Chị là con thứ 8 trong gia đình. Bố mẹ chị lớn lên trong gia đình có truyền thống cách mạng. Vì vậy, dù gia đình rất đông con và khó khăn nhưng bố mẹ chị đã không để người con nào thất học. Bố mẹ chị cũng đều là người làm nông nên từ nhỏ, công việc làm ruộng – cấy lúa đã trở nên quen thuộc với chị.

Chị Phưởng được học đến lớp 7. Chị kết hôn năm 21 tuổi. Hai vợ chồng chị có với nhau 2 người con. Hiện tại, chị cùng chồng sống tại mảnh đất của bố mẹ chồng để lại tại xóm 8, xã Hải Xuân (xã Hải Cường trước đây) cùng hai người cháu nhỏ.

Người dân ở xã Hải Xuân chủ yếu làm nông nghiệp (trồng lúa và rau màu). Gia đình chị Phưởng có mảnh đất khoảng 660m2 để trồng các loại rau theo mùa vụ như: đỗ đậu, dưa chuột, bí ngô, bí xanh, bắp cải và một số loại cây ăn quả. Ngoài ra, chị còn chăn nuôi thêm gà.

Giám sát hành động sử dụng hóa chất trừ sâu dựa vào cộng đồng

Năm 1999, chị Phưởng được các hội viên Hội Phụ nữ tín nhiệm bầu làm Chi hội trưởng Chi hội Phụ nữ xóm 8. Vai trò này đã cho phép chị kết nối và hoạt động tích cực hơn với chị em phụ nữ tại địa phương trong cộng đồng của mình.

Hình 1: chị Phưởng tham gia khóa tập huấn CPAM được tổ chức vào năm 2024

Khi **Hội Liên hiệp Phụ nữ huyện Hải Hậu** triển khai sáng kiến về nông nghiệp sinh thái — không sử dụng hóa chất trừ sâu do **Trung tâm Nghiên cứu Giới, Gia đình và Môi trường trong Phát triển (CGFED)** dẫn dắt, chị đã tham gia và trở thành thành viên của nhóm phụ nữ tiên phong.

Thông qua việc tham gia hoạt động **Giám sát hành động sử dụng hóa chất trừ sâu dựa vào cộng đồng (CPAM)**, chị phát hiện ra rằng hầu hết nông dân đều phụ thuộc nặng nề vào hóa chất trừ sâu. Hơn nữa, nhiều người có thói quen sử dụng sai cách bằng việc dùng quá liều lượng khuyến cáo, với niềm tin rằng nồng độ cao hơn sẽ tiêu diệt sâu bệnh hiệu quả hơn.

Vào năm 2024, kết quả từ CPAM tiết lộ rằng 98% nông dân báo cáo có sử dụng hóa chất trừ sâu. Thêm vào đó, những người nông dân cũng chia sẻ sự lo ngại về các tác động sức khỏe do tiếp xúc với hóa chất trừ sâu, với các triệu chứng phổ biến bao gồm đau đầu, chóng mặt, đổ mồ hôi quá mức và khó thở.

THỰC HÀNH CANH TÁC

Chị Phưởng chia sẻ: “Ngày xưa, cha ông ta làm nông nghiệp hữu cơ. Cuộc sống tuy vất vả nhưng không có hóa chất. Chúng ta thu hoạch ít nhưng vẫn khỏe mạnh. Ngày nay, mọi người ưu tiên năng suất cao hơn và bắt đầu sử dụng các chất kích thích hóa học. Dù biết những chất này độc hại, họ vẫn tiếp tục vì chúng giúp tăng sản lượng nhanh chóng.” Chị tin rằng hiện nay mọi người mới bắt đầu nhận thức được các vấn đề về môi trường và tác động của hóa chất trừ sâu. Chị cũng cảm thấy rằng cần phải nỗ lực để khôi phục môi trường về trạng thái trong lành như trước đây — giống như trong quá khứ.

Thông qua các hoạt động do Hội Liên hiệp Phụ nữ huyện Hải Hậu và CGFED tổ chức, chị nhận ra rằng canh tác sinh thái là điều chị có thể tự mình tạo ra thay vì phụ thuộc vào các nguồn lực bên ngoài. Chị tích cực thực hành canh tác bền vững bằng cách sử dụng các nguyên liệu có sẵn tại địa phương. Ví dụ, chị dùng hỗn hợp tỏi, ớt và rượu để phun trừ sâu bệnh; ngâm thân cây chuối vào nước để tưới cho cây ăn quả vì thân chuối rất giàu kali và ủ cỏ dại thành phân bón. Những phương pháp này không đòi hỏi chi phí đầu tư. Ngoài ra, chị còn tận dụng phân gia súc, gia cầm để sản xuất phân bón hữu cơ, giúp làm giàu cho đất.

Từ năm 2023, chị đã gần như dừng hẳn việc sử dụng hóa chất trừ sâu. Khi không còn các loại hóa chất này, các loài côn trùng có lợi phát triển mạnh mẽ và ngược lại, giúp bảo vệ cây trồng khỏi một số loại sâu bệnh.

Hình 2: Chị Phưởng sử dụng phân ủ hữu cơ do gia đình tự làm để bón cho cây trồng

Năm 2024, với sự hỗ trợ liên tục từ Hội Liên hiệp Phụ nữ huyện Hải Hậu và CGFED, chị Phưởng đã nhận được thêm kinh phí để mua hạt giống, giúp tăng cường sự đa dạng cho các loại cây trồng của mình. Bằng cách thực hành xen canh và thâm canh, chị đã đạt được năng suất cao hơn trước. Hơn nữa, chị còn được hưởng lợi từ sự hỗ trợ kỹ thuật do chương trình cung cấp. Mô hình nông nghiệp của chị cũng nhận được sự hướng dẫn từ ban nông nghiệp xã. Các cán bộ tại đây thường xuyên đến thăm trang trại của chị hàng tháng hoặc bất cứ khi nào cần thiết để đưa ra các lời khuyên kỹ thuật về canh tác và quản lý sâu bệnh.

Mặc dù canh tác một diện tích rau khá lớn, chị Phưởng hiếm khi phải mang sản phẩm của mình ra chợ bán. Nhờ phương pháp canh tác sinh thái, tránh xa các loại hóa chất trừ sâu, người dân địa phương đã tự tìm đến chị để mua nông sản. Nhiều người thậm chí còn đặt hàng thường xuyên để gửi cho con cái họ đang sinh sống tại thành phố.

Hình 3: chị Phưởng bán các nông sản từ mô hình nông nghiệp sinh thái của mình tại Phiên Chợ Xanh

TUYÊN TRUYỀN CHO CỘNG ĐỒNG VỀ TÁC HẠI CỦA HÓA CHẤT TRỪ SÂU

Chị Phưởng là một thành viên nhiệt huyết và năng nổ trong cộng đồng, tham gia sâu sát vào các sáng kiến tại địa phương. Chị cùng các thành viên khác trong Nhóm Phụ nữ Tiên phong đã thực hiện nhiều hoạt động nhằm nâng cao nhận thức về tác hại của hóa chất trừ sâu. Trong các buổi họp hội phụ nữ tại xóm, chị luôn lồng ghép các thông điệp thúc đẩy nông nghiệp sinh thái.

Năm 2018, chị Phưởng cùng với các thành viên khác của Hội Phụ nữ đã tham gia một cuộc thi nâng cao nhận thức về hóa chất trừ sâu tại xã Hải Xuân.

Trong các sự kiện truyền thông, như Ngày Quốc tế Thiếu nhi (1/6) và 16 Ngày Hành động vì Nông nghiệp Sinh thái (được tổ chức hàng năm từ ngày 1 đến 16/10), chị Phưởng cùng nhóm nữ nông dân tiên phong đã tích cực phối hợp với CGFED để tổ chức các chương trình nâng cao nhận thức. Những sáng kiến này nhằm giáo dục học sinh tại các trường trung học cơ sở Hải Cường và Hải Xuân thuộc huyện Hải Hậu về tác hại của hóa chất trừ sâu đối với sức khỏe và môi trường.

Thêm vào đó, các nông sản của chị Phưởng đã được quảng bá và bán tại Phiên Chợ Xanh — một phiên chợ được thiết kế nhằm cung cấp cho nông dân địa phương, các hộ gia đình và doanh nghiệp nông nghiệp một nền tảng để giới thiệu và bán các nông sản an toàn trực tiếp đến tay người tiêu dùng.

Hình 4: chị Phưởng cùng các thành viên khác của Hội Phụ nữ tham gia các hoạt động truyền thông hưởng ứng Ngày Môi trường Thế giới

Trong nỗ lực vận động của mình, Hội Phụ nữ đã sáng tác một bài thơ:

“Hải Cường là xã quê tôi
Trồng rau, nuôi cá, bao đời làm nông
Thực phẩm bản quyết nói không
Trừ sâu hóa chất, phẩm màu tránh xa”

Tác giả:

Trung tâm nghiên cứu về Giới, Gia đình và Môi trường trong Phát triển (CGFED)

Địa chỉ: 19-A26 Nghĩa Tân, Cầu Giấy, Hà Nội
Số điện thoại: 84-24-37565929
Email: info@cgfed.org.vn Website: www.cgfed.org.vn

Xuất bản: Tháng 3 năm 2025

Hỗ trợ bởi:

Điều phối bởi:

www.ali-sea.org

ALISEA:

- Điều phối viên khu vực: Lucie Renaud <renaud@gret.org>
- Thư ký Quốc gia tại Việt Nam: Nguyễn Thị Trang <trang9099.vn@gmail.com>

Tài trợ bởi:

Tài liệu này được biên soạn với sự hỗ trợ tài chính của Cơ quan Phát triển Pháp (AFD), Liên minh Châu Âu (EU) và Quỹ Môi trường Toàn cầu Pháp (FFEM). Quan điểm được nêu trong tài liệu này không phản ánh quan điểm chính thức của AFD, EU và FFEM.

Trân trọng cảm ơn các thành viên vì những nỗ lực trong việc tài liệu hóa và chia sẻ các kết quả cũng như kiến thức về nông nghiệp sinh thái. Cảm ơn bạn đã đón đọc Sản phẩm tri thức này của ALiSEA. Bạn có thể tìm thấy tất cả các Sản phẩm tri thức của ALiSEA trên **Trung tâm Tri thức về Nông nghiệp sinh thái** tại: <https://kh.ali-sea.org>

Bạn có thể tìm hiểu thêm về ALiSEA tại: <https://ali-sea.org>

Nguồn ảnh: @ALiSEA